

REGERINGEN

Socialdepartementet

Regeringsbeslut

I:3

2009-03-12

S2006/9394/HS
(delvis)

Socialstyrelsen

106 30 STOCKHOLM

Uppdrag att betala ut bidrag till kommuner som upphandlar sysselsättning eller erbjuder sysselsättning via ett valfrihetssystem för personer med psykisk funktionsnedsättning

---

Regeringens beslut

Regeringen beslutar att ge Socialstyrelsen i uppdrag att fördela 79 500 000 kronor under 2009 till kommuner som upphandlar sysselsättningsplatser för personer med psykisk funktionsnedsättning av externa aktörer. Det kan ske antingen genom att kommunen med stöd av socialtjänstlagen (2001:453, SoL) upphandlar och träffar avtal med externa aktörer om att utföra kommunens uppgifter inom detta område eller att kommunen utvecklar ett valfrihetssystem för sysselsättningsverksamhet enligt lagen om valfrihetssystem (2008:962, LOV).

Socialstyrelsen ska utforma kriterier för vad som är bidragsgrundande. Socialstyrelsen ska även administrera och följa upp bidraget och får för detta använda högst 500 000 kronor.

Socialstyrelsen får för detta ändamål disponera 80 000 000 kronor av de medel som under 2009 avsatts inom ramen för utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg, anslag 1:8 Bidrag till psykiatri.

Målgruppen ska vara personer som har en sådan psykisk funktionsnedsättning att den berättigar till stöd i form av meningsfull sysselsättning enligt SoL. Platserna som upphandlas eller används i ett valfrihetssystem ska utgöra biståndsinsatser som ges med stöd av 4 kap. 1 § SoL.

För kommuner som upphandlar ifrågavarande sysselsättningsplatser enligt upphandlingsreglerna, fördelas statsbidraget i efterhand och utgår per upphandlad plats till de kommuner som före den 15 november 2009 till Socialstyrelsen ansökt om bidrag. Kommunen får bidrag för en del av genomsnittskostnaden räknat per plats. Ersättningen får dock inte överstiga kommunens egna kostnader. Ansökan ska innehålla uppgifter

om antal upphandlade platser per den 1 november 2009, antal personer som fått del av dessa platser fram till nämnda datum, kostnad per plats, verksamhetsform och andra uppgifter som Socialstyrelsen behöver för att kunna fördela och följa upp bidraget. Bidrag utgår endast för platser som upphandlats av privata företag, sociala kooperativ och andra sociala företag, ideella organisationer och liknande. Däremot omfattas inte platser som köpts från andra kommuner eller från kommunala bolag.

För kommuner som valt att införa ett valfrihetssystem enligt LOV utgår statsbidrag per använd plats som en extern aktör ansvarat för. Även här gäller att kommunen får bidrag för en del av kostnaden räknat per plats och att platser som köpts av andra kommuner och kommunala bolag inte omfattas av bidraget. I övrigt gäller samma ansökningsvillkor som för upphandlade platser. Genom att tillämpa LOV kan den enskilde välja att använda sig av en leverantör som är ett socialt kooperativ eller ett annat socialt företag. Uppdraget främjar också framväxten av större mångfald av utförare och leverantörer på det sociala området.

Socialstyrelsen ska följa upp statsbidraget och redovisa utvecklingen av extern sysselsättning den 1 mars 2010 och den 1 mars 2011. Av redovisningen ska bl.a. framgå hur uppdraget påverkat utvecklingen av sociala kooperativ och andra sociala företag samt ideella organisationer. Senast den 1 juni 2012 ska Socialstyrelsen slutredovisa uppdraget.

Närmare om uppdraget

I de fall LOV inte tillämpas ska upphandlingen genomföras enligt lagen (2007:1091, LOU) om offentlig upphandling. Därvid kan kommuner sluta avtal med privata företag, sociala företag, andra ideella organisationer och aktörer. Regeringen är särskilt positiv till om detta stöd stimulerar framväxten och utvecklingen av sociala företag, och då särskilt sociala kooperativ, och ideella organisationer att bedriva sådan verksamhet.

Vid mindre upphandlingar där kontraktet avser ett lågt värde kan upphandlingen genomföras som en direktupphandling (15 kap. 2 § LOU), dvs. en upphandling utan krav på anbud. Den upphandlande myndigheten ska vid behov ta fram riktlinjer som kan användas vid ett sådant förfarande.

För att sociala kooperativ, andra sociala företag och ideella organisationer ska ha samma möjlighet som privata företag att utgöra avtalspart är det särskilt viktigt att ställa relevanta och proportionerliga krav i förfrågningsunderlaget. Sociala krav kan t.ex. ställas som särskilda villkor för hur ett kontrakt ska fullgöras (6 kap. 13 § LOU).

Regeringen ser gärna att det för de externa platserna finns ett samarbete med Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan i de fall övergång i arbete på reguljära arbetsmarknaden kan bli aktuellt.

Bidraget ska ses som en stimulans, dels för att få fram fler externa aktörer som bedriver sysselsättningsverksamhet som är anpassad för målgruppen, dels för att uppnå ökad valfrihet. Bidraget är således inte avsett att täcka kommunernas kostnader för sysselsättningsverksamhet som upphandlas externt.

Ärendet

Riksdagen har för budgetåret 2009 (prop. 2008/09:1 utgiftsområde 9, bet. 2008/09:SoU1, rskr. 2008/09:127 och 128) beslutat att avsätta 893 471 000 kronor för regeringens satsning på förbättringar inom vuxenpsykiatri och barn- och ungdomspsykiatri (anslag 1:8 Bidrag till psykiatri).

Nationell psykiatrisamordning redovisar i betänkandet *Ambition och ansvar* (SOU 2006:100) en studie som man genomfört av s.k. fontänhus, sociala kooperativ och brukarorganiserad verksamhet. Studien visar att sådana verksamheter har viktiga rehabiliterande inslag, framförallt eftersom deltagarnas delaktighet och påverkansmöjligheter är betydande. Enligt många deltagare ligger fördelarna delvis i verksamheternas relativt fristående ställning och annorlunda driftsformer. Vissa kommuner har enligt Nationell psykiatrisamordning valt att finansiera den verksamhet som finns men finansieringen kan se olika ut och variera starkt.

Nationell psykiatrisamordning framför i betänkandet att ett stärkt utbud av sysselsättningsverksamheter med rehabiliterande inslag är nödvändigt för att på ett bättre sätt motsvara användarnas behov och att det därför finns skäl att stimulera uppbyggnad och drift av verksamheter med hög grad av brukarstyrning.

Regeringen anser att det är viktigt att främja sysselsättning med rehabiliterande inslag och att stimulera kommuner att upphandla sysselsättnings tjänster från externa aktörer, alternativt att starta valfrihetssystem när det gäller sysselsättning inom ramen för verksamhet som regleras i socialtjänstlagen. En satsning för att stimulera kommuner att främja ett varierat och förstärkt utbud av sysselsättningsverksamheter som är väl anpassade till personer med psykisk funktionsnedsättning stämmer dessutom överens med regeringens ambitioner om mångfald av utförare.

För åren 2010 och 2011 avser regeringen avsätta 80 000 000 kronor per år för att genomföra satsningen på förstärkt utbud av sysselsättningsverksamhet. Medel under 2010 och 2011 avsätts för detta, i den mån riksdagen beviljar medel för ändamålet.

På regeringens vägnar

Göran Hägglund

Rickard Broddvall

Kopia till

Socialutskottet
Sveriges Kommuner och Landsting
RK/FA
RK internrevision
Fi/Ba
Fi/Ke
Fi/KL

